

Потпуковник др *Небојша Николић*, дипл. инж.

Важан део актуелног процеса војних реформи јесте и реформа система војног образовања. Промене у домену основног или додипломског војног образовања су под императивом рационализације, стандардизације и уклапања у одговарајући контекст рада универзитета у цивилству. Стремљења наше земље ка међународним интеграцијама подразумевају и компатибилност и сарадњу у области одбране. У вези с тим, високо војно образовање још више добија на важности, јер представља, по дефиницији, последипломско усавршавање и специјализацију официрског кадра. У контексту промена у сектору одбране, као и у контексту текућих и будућих међународних интеграција, а ради ефикасног дефинисања наших решења, од велике користи може бити упознавање са системима високог војног образовања у страним армијама.

Иницијални мотив за приказ високог војног образовања у Републици Турској била је пријатељска студијска посета слушалаца и наставника са највише турске војне школе Колеца националне безбедности нашој Војној академији. Кључне речи: реформа, високо војно образовање, Турска.

Увод

Република Турска је земља из нашег региона, која историјски, културно, туристички и транзитно повезана са нашим просторима. Стреми ка интеграцији у Европску унију, а већ више деценија је члан НАТО-а.

Турска се налази на једном од најважнијих геостратешких места у свету: на споју континената Европе и Азије на месту укрштања најважнијих копнених и поморских путева у близини региона са највећим изворима нафте као једне од најважнијих сировина; у близини региона где деценијама трају оружани сукоби са повременим прекидима и сталним високим војно-политичким тензијама (Блиски исток и Кавказ). Граничи се са једном од две некадашње суперсиле (Русија) и на неки начин, у односима са земљама из региона, носи хипотеку некадашње велике империјалне силе.

Турска је земља која није претрпела тешке последице ратних разарања током претходна два светска рата, јер у њима готово није ни учествовала. Такође, током дугих деценија хладног рата, иако у непосредној близини (на граници и на поморском путу) некадашње светске силе (СССР-а), није имала негативних последица. Са југа и југоистока граничи се са земљама Блиског истока, које су ратовале међусобно и са појединим суперсилама, али никада се ратна дејства нису

пренела на Турску. Такође, мада у њој живи, становништво исламске вероисповести, никада се није догодило преливање исламског фундаментализма или других радикалних политичких или верских кретања из земаља у региону.

По развијености привреде и економије Турска не припада групи најразвијенијих земаља, али има сталан узлазни тренд привредног развоја и раста економског благостања њеног становништва.

Република Турска је земља која се налази на раскрсници важних стратешких путева (на ветрометини), у веома опасном регионалном окружењу са сталним и тињајућим сукобима, на путу највећих светских сила (у чему смо слични), али да је упркос свему томе успела (у чему се разликујемо) да одржи и сачува мир на својој територији, за веома дуги период и да обезбеди развој и (са наше тачке гледишта) економски просперитет свог народа.

Историјат високог војног школства

Команда турских Ратних колеца формирана је 1848. године, а прва генерација од пет генералштабних официра дипломирала је 1849. године. Четворица од ових пет официра касније су постали маршали.

Прво правило генералштабне службе издато је 1864. године, а исте године формиран је и Ратни колец. Од свог оснивања 1874. године, генералштабна служба сматрана је посебним родом војске (посебна специјалност).

Од 1880. године трајање војно-академске обуке повећано је на три године. Виша позадинска школа основана 1927. године, а курс за више официре позадинских служби и курс за више командовање, ушли су у састав Ратног колеца. Ратни колец Ваздухопловства основан је 1937. године.

О 1948. године уводи се амерички начин обучавања и извршене су велике промене у академској обуци и образовним методама. У складу са искуствима из другог светског рата велики значај добија специјалистичко образовање. Већ од 1949. године, дужина школовања скраћена је са три на две године.

Колец националне обране формиран је 1952. године а од 1964. године носи име Колец националне безбедности.

Здружени Ратни Колец почиње са обуком и образовањем 1954. године, а десет година касније мења име у Колец Оружаних Снага, које и данас носи. Од самих почетака, турски ратни колеци с највиших војни и државницима, а руководиоца.

Мисија ратних колеца

Намена турских Ратних колеца, као и њихова структура, дефинисани су Законом о турским колецима (бр. 3563 од 1989. године). Према том закону, закону сновне мисије (основни образовни циљеви):

1. Видовским ратним колецима (КоВ-а, Морнарице и Ваздухопловства), да обезбеђује последипломски ниво обуке и образовања официра тако, да они:

- потпуно разумеју Ататуркову визију;
- развију способности за правилно поступање у разним ситуацијама;
- познају командне и штабне процедуре и начин рада; и
- унапреде процесе планирања и доношења одлуке.

2. На Колецу оружаних снага: обучава генералштабне официре за планирање, усмеравање и контролу на нивоу здружених и комбинованих команди и јединица; и руковођење активностима ових команди и јединица.

3. Колецу националне безбедности: обезбеђује знања и развија способности за разматрање питања националне безбедности за менаџере високог нивоа како из оружаних снага тако и из јавног сектора (државне управе), а по потреби и за менаџере из приватног сектора.

4. Институт Стратешких истраживања: да обезбеђује последипломски ниво обуке и образовања; да воде истраживања и студије из различитих дисциплина. У Истраживачком центру војних наука (који је у оквиру овог института), да би се подржао научни развој оружаних снага, спроводе се:

- истраживања о проблемима из војне области и питањима националне безбедности, тежишно на стратегијском нивоу;
- истраживања о новим безбедносним и другим изазовима и појавама;
- публикавање резултата истраживања за потребе надлежних команди и организација;
- мере и активности за побољшање обуке и образовања на академском нивоу.

5. Команда ратних колеца разматра потребе оружаних снага и, према плану Генералштаба, усмерава развој и оспособљавање, као и професионална знања официра који похађају различите курсеве у оквиру турских ратних колеца.

6. На свим ратним колецима врши се проверавање и, по потреби, предлажу нова правила и упутстава за ниво здружених команди и јединица.

Општи уписни услови за ратне колеце видова

Кандидати за ратне колеце видова пролазе кроз квалификационе процене и процес испитивања. Појединац може приступити пријемном испиту највише шест пута (наравно уколико не прође из првог покушаја). Кандидати морају да задовоље следеће одређене услове, да би приступили полагању пријемних испита на видовским ратним колецима, с то су: да су завршили ратне академије (основне војне сту-

дије; као наша ВА); је да имају најмање 6, а највише 12 година службе и да су здравствено способни.

Пријемна квота, тј. број кандидата који се планирају за пријем, је у надлежности је Генералштаба, при чему та одлука произлази из кадровског плана турских ОС. Поред тога, води се рачуна и о структури полазника.

За Ратни колеџ КоВ-а минимално 90% полазника из КоВ мора бити из борбених специјалности (родова), а максимално до 10% из неборбених (специјалности за подршку, службе);

– одређени број места резервисан је за морнаричку пешадију и инжењерију, а одређени број места је резервисан и за жандармерију.

За Поморски ратни колеџ најмање 90% места резервисано је за борбене специјалности, а за Ваздухопловни Ратни Колеџ најмање 70% места резервисано је за пилоте.

Посебни услови за упис на ратне колеџе видова

Надлежне команде (команде видова и Команда жандармерије) уз поштовање претходно изложених критеријума о квотама по војним специјалностима, упућују официре који испуњавају опште услове за конкурисање на ратне колеџе, на пријемне испите.

На пријемним испитима, које припрема Команда турских ратних колеџа, проверавају се знања кандидата из следећих области:

– општа војна знања (познавање војних прописа, борбених правила и упутстава, итд.);

– општа култура (познавање опште политичке и економске ситуације и прилика у земљи и свету, итд.);

– решавање два војна тактичка задатка (ради провере способности доношења одлуке; начина решавања проблемских ситуација; и способности израде планова за извођење појединих борбених дејстава).

За сваку наведену област добија се по једна оцена (укупно четири оцене), изражена и бројем поена. Да би се добила позитивна закључна оцена неопходно је да кандидат има за сваку област најмање по 50% поена, што значи да се траже солидна знања из свих задатих области испитивања.

Пријемни испит траје укупно четири дана; за сваку наведену област по један дан. О тежини испита сведоче емпиријски подаци о нивоу пролазности, која износи око 15%. Политика уписних квота и политика пријемног испита воде се независно. Наиме, одобрена – предложена квота броја официра за школовање и не мора бити испуњена ако пријемни испит није положио довољан број официра. Очигледно је да је то својеврсни филтер за селекцију најбољих и најспремнијих официра за високо војно школовање, а самим тим и за напредовање у каријери. На тај начин, не снижавајући критеријуме,

ратни колеџи чувају високи реноме, а оружаним снагама се, обезбеђује висококвалитетан кадар за најодговорније дужности. Поред тога, свим официрима се упућује јасан сигнал да се добро припреме и много уче уколико желе похађати високе војне школе, а тиме и напредовати у каријери.

Школовање на ратним колеџима видова траје две школске године. Полазници имају одличне услове за студирање и живот за време студија: ови колеџи се налазе у Истанбулу, а како полазници долазе из читаве земље, постоји и могућност смештаја њихових породица. Захваљујући оштрим критеријумима за упис, као и dobrим условима за рад, те високим мотивима полазника, готово сви уписани завршавају школовање.

По завршетку ратних колеџа видовска, обавезно је распоређивање и рад у трупним јединицама и командама, и то у минималном трајању од две године. Тек након тога могуће је пријављивање за следећи (највиши) ниво војног школовања: за Колеџ оружаних снага, или за Колеџ националне безбедности.

Колеџ оружаних снага

Кандидати за Колеџ оружаних снага треба да су завршили неки од видовских колеџа (КоВ-а, Морнарице, Ваздухопловства) и да су после тога провели најмање две године на дужностима у командама или штабовима тактичког нивоа.

На Колеџу оружаних снага проучавају се следеће области:

- Политика националне безбедности и Стратегија;
- Место турске националне војне стратегије у оквиру националних циљева и националне политике;
- Утицај војне стратегије на оперативно наређивање;
- Здружене и комбиноване операције;
- Мировне операције;
- Рушилачке и сепаратистичке активности, антитероризам, операције за унутрашњу безбедност.

Провођење самосталних студија и истраживања, разматрање различитих идеја, извлачење закључака и концептуализација могућих сценарија, чине основу академског обучавања и образовања на Колеџу оружаних снага. На тај начин, слушаоци се максимално стављају у активну позицију у процесу усвајања нових знања. Систем семинарског рада је доминантан метод на овом колеџу, при чему су слушаоци веома упућени, уз наставника, и једни на друге кроз форму слободне дискусије, размене идеја и заједничког рада.

Образовни циљеви, поред општег циља оспособљавања за заштиту националних интереса земље, јесу и: развој способности штабних официра за стратешко предвиђање у складу са савременим техни-

кама руковођења; побољшање способности за пројектовање будућих догађаја, организовање тимова, руковођење и контролу; као и примене ових способности у планирању употребе јединица и рада команди на стратегијском нивоу у турским оружаним снагама, у НАТО-структурама, у здруженим (интервидовским) и комбинованим (са снагама из других земаља) главним штабовима и организацијама, као и у домаћем и интернационалном окружењу.

У оквиру школовања организују се и путовања у иностранство слушалаца и наставника, ради непосредног упознавања страних искустава и војно-школских установа одговарајућег нивоа, као и ради обогаћења општих знања и искустава.

Колеџ националне безбедности

Кандидати из оружаних снага, за Колеџ националне безбедности треба да испуњавају следеће услове:

- да имају чин потпуковника, или виши чин;
- за генералштабне официре – да су завршили Колеџ оружаних снага;

- да нису кажњавани од стране претпостављених или судова, од времена кад су били мајори;

- да имају оцене нарочито се истиче у последњих 5 година;
- да добро познају најмање један страни језик;
- да су заинтересовани истраживачким рад и студирање.

Кандидати за Колеџ националне безбедности, који су цивилна лица, треба да испуњавају следеће услове:

- да су на високо рангираном положају у органима државне управе, или су кандидати за такав положај;

- да имају завршен факултет (организационе, социјалне, природне, или техничке науке);

- да добро познају најмање један страни језик;
- да су заинтересовани за истраживачки рад и студирање.

Генерални секретаријат савета за националну безбедност (државни орган сличан нашем Врховном савету одбране) одређује квоту и врши селекцију за школовање цивилних лица – високо рангираних руководиоца из сектора државне управе на Колеџу Националне Безбедности. Поред цивилних лица из јавног сектора, ако постоји потреба могу се примати и цивилна лица-врхунски менаџери из приватног сектора (компанија). О квоти за ова цивилна лица и њиховом избору редовно се обавештава и турски генералштаб.

Колеџ националне безбедности налази се, од 1995. године, у главном граду Турске – Анкари. Основни разлог за то (сви остали колеџи су у Истанбулу) јесте омогућавање лакшег похађања овог колеџа од стране полазника који су цивилна лица (и истовремено високи слу-

жбеници у државној управи). Наиме, ова лица пре подне раде у својим министарствима, а после тога долазе на Колеџ националне безбедности на наставу! И поред ове очигледно велике оптерећености (целодневно ангажовање), цивилни полазници су, као и војни, веома мотивисани¹ за рад и изучавање наставних садржаја.

На Колеџу ОС и Колеџу националне безбедности школовање траје 5 месеци, при чему су могуће измене дужине трајања, а по одлуци турског Генералштаба.

ОБРАЗОВНИ ЦИЉЕВИ. На Колеџу националне безбедности усвајају се знања и развијају способности кандидата за бављење проблематиком: националне безбедности и безбедности у свету; заштите националних интереса; сагледавања и развоја националних ресурса; управљања кризама; побољшања координације и развоја духа сарадње између цивилних и војних представника.

НИВОИ ОБУЧАВАЊА. Наставни садржаји савлађују се кроз следећа три образовна нивоа:

– проучавање теоријских садржаја (учење). То је први ниво образовања и основа је за наредне нивое. Подразумева теоријско изучавање наставних садржаја уз свеобухватан приступ;

– схватање и разумевање садржаја (усвајање). Овај ниво карактерише примена различитих метода ради бољег разумевања и усвајања одслушаних наставних садржаја. Израда анализа, синтеза и давање коментара и мишљења о проучаваним концептима и идејама важни су за овај ниво;

– практична примена проучених и усвојених знања (примена). То је завршна фаза школовања, у којој се учи како да се претходно усвојена знања примене у пракси. Посебно се истиче способност правилног избора одговарајућег теоријског концепта, методе, или знања потребног да се задати практични проблем или ситуација реши.

НА ЧИН (ПРИНЦИПИ) ОБУКЕ И ОБРАЗОВАЊА. Начелно, теоријске садржаје презентују слушаоцима предавачи-експерти, кроз форме конференција и симпозијума. После тога следи израда семинарских радова, који се задају групама слушалаца. Састав група за израду семинарских радова мења се од семинара до семинара. Свака група за семинар има посебну учионицу где га реализује. Основни циљ оваквог начина рада је да се задатак сагледа са различитих аспеката, да се понуди више решења, око којих би се развила дискусија и

¹ Као озбиљна држава, Турска има усаглашен платни систем за све државне службена пример, плате официра у војсци и жандармерији су практично исте. Плате службеника у свим министарствима су усклађене са платама официра. Основни критеријум је важност радног места, а оно опет зависи од нивоа школске спреме. Поред тога, плате државних службеника (укључујући официре) са академским образовањем, су за наше појмове веома велике, без обзира што је Турска по националном доходу по глави становника и просечним платама у земљи приближно иста као и наша земља. Ова запажања најбоље илуструје чињеница да се конфоран стан од стотинак квадратних метара, у главном граду, може купити за свега две до три нето годишње пуковничке плате!

усвојило или креирало најбоље решење. Задаци обухватају садржаје из интернационалне политике, економске, социо-културне, војне и војно-политичке области, а све то са аспекта националне безбедности. Тежи се јасној спознаји теоријских и практичних аспеката постављеног задатка, као и развијању јасне комуникације о проблему између слушаалаца (што је посебно важно имајући у виду да долазе из различитих структура и да имају различите врсте образовања). Важну улогу при изради ових семинарских радова имају наставници, који усмеравају рад и помажу слушаоцима у налажењу одговора на конкретна питања.

Добром организацијом дистрибуције наставних материјала (деле се унапред, пре самих предавања) постиже се да слушаоци на предавања долазе добро припремљени. Начелно, предавачи се обавезују да истакну најважнија питања (реченице, ставове, итд.) из своје теме, унапред их доставе слушаоцима и 3/4 свог укупног времена оставе за начин рада путем питања и одговора и дискусију о истакнутим најважнијим садржајима. На крају, предавач врши сумирање дискусије и доноси закључак.

Током школовања на Колецу националне безбедности слушаоци одлазе и на студијска путовања у земљи и иностранству. Ова путовања допуњују практичне аспекте теоријских садржаја проучаваних током школовања. Слушаоци се, практично, упознају са регионима на које су се односиле њихове војне, географске а економске студије. Такође, упознају и проучавају и оружане снаге пријатељских и савезничких земаља у које путују, као и поједина историјска места и споменике. Крајем јуна 2005. године, управо је реализовано једно такво путовање у иностранство слушаалаца Колеца Националне Безбедности Р. Турске у Србију и Црну Гору. Домаћин делегацији са највише турске војне школе-Колеца националне безбедности, била је наша највиша војна школа – ШНО испред ВА.

Да би се постигли образовни и циљеви обучавања на Колецу националне безбедности, слушаоцима се додељују и различити индивидуални задаци, као што су:

– истраживачки извештаји. Сваки слушалац реализује истраживање из своје области (бранше, организације), полазећи од две основне референце: Устава Р.Турске и актуелног петогодишњег плана развоја.

– чланци за војностручне часописе. Од сваког слушаоца очекује се да напише два чланка. Чланци свих слушаалаца се рангирају, а десет најбољих добијају одређене награде. Изабрани радови објављују се у часопису „Ривија турских ратних колеца“;

– прегледи књига. На почетку школовања слушаоци добијају задатке да напишу сажетке (скраћене прегледе) књига које проучавају. Ови радови слушаалаца касније се депонују у библиотеку колеца. На

тај начин добија се репрезентативно и објективно виђење квалитета и употребљивости наставне литературе која се користи у образовном процесу.

– стручна истраживања и припрема публикације. Академски савет (наставно научно веће) колеџа додељује сваком слушаоцу истраживачки задатак одговарајуће актуелности, а у складу са струком, последипломским усавршавањем, професијом и организацијом из које слушалац долази.

Академска година почиње првог радног дана у октобру, а завршава се последњег радног дана у јулу када је и свечана промоција свршених полазника. Академска година на видовским Ратним Колеџима подељена је на три семестра, а на колеџу оружаних снага и колеџу националне безбедности траје два семестра.

Видовски ратни колеџи

Циљ обуке и образовања на видовским ратним колеџима (КоВ-а, РК Морнарици, Ваздухопловства) јесте добијање генералштабних официра који потпуно разумеју и усвајају погледе Ататурка, који су способни да изнађу права решења у проблемским ситуацијама, који располажу знањима за рад у командама и штабовима, као и за доношење одлука и планирање употребе јединица. Образовни циљеви, приступ и принципи обучавања и реализације наставних су садржаја начелно слични (по стручним садржајима се наравно разликују, сходно природи организације, опреми и намењени сваког вида) за сва три видовска ратна колеџа, па се у наставку даје детаљнији приказ само за Ратни колеџ КоВ-а, који је за наше услове свакако најинтересантнији.

Ратни колеџ копнене војске

Практични циљ образовања на Ратном колеџу КоВ-а јесте да стимулише слушаоце да размишљају креативно и критички, при чему се подстичу да слободно изложе своја мишљења и погледе. Образовни систем на ратним колеџима тежи обучавању на интелектуалном, физичком и менталном плану. При решавању проблемских ситуација тражи се кооперативни приступ слушалаца као групе уместо индивидуалистичког приступа, а ради развоја тимског духа и осећаја за групни рад код свих слушалаца.

Доминантни приступ обучавању представљају семинарски радови. Величина семинарских група је од 16 до 20 слушалаца. Радови су тежишно проблемског типа, а слушаоци су у позицији да морају доносити одговарајуће одлуке како би дошли до решења. Сваки слушаоци упознаје се са организацијско-формациским елементима, тактиком и

процедурама рада команди и јединица, не само своје већ и других рода и служби.

Сценарији вежби (тактички и оперативни задаци) по садржају су врло савремени јер да се обогаћују „футуристичким“ елементима (утицај и имплементација модерних технолошких достигнућа на вођење борбених дејстава).

На првој години студија проучавају се садржаји везани за ниво бригаде и дивизије, а на другој години садржаји који се односе на ниво корпуса и армије.

Са аспекта индивидуалног рада слушаоци добијају одређене врсте задатака. То су:

- истраживачки задаци. Додељују се слушаоцима прве године, како би се оспособили за прикупљање, избор и анализу референтних материјала и конципирања закључака по задатом проблему;

- израда извештаја, наређења, реферата, планова, излагања и других командних и штабних докумената, то су елементарни садржаји процеса обуке и образовања).

- израда теза, кроз које се обрађују садржаји везани за руковођење и управљање, технолошки развој и њихови примену за војне потребе, командовање и контролу, као и планирање различитих војних мисија.

Институт стратешких истраживања

У условима сталних промена у свету, нације и њихове оружане снаге треба да имају активни приступ и да проводе стратегијска истраживања како би се прилагодили тим променама и пронашли одговоре на нове изазове. У складу с овом општом поставком и својим потребама, Турска као земља на геополитичком и геостратешком раскршћу и њене оружане снаге, проводе стратегијска истраживања и студије. Ови задаци реализују се управо на Институту за стратегијске студије, који је устројен у оквиру Команде турских ратних колеца. Основни задаци Института за стратегијске студије јесу:

- да планира, спроводи и контролише активности образовања и обуке у складу са различитим последипломским програмима које прописује одговарајући орган Команде турских ратних колеца;

- на нивоу последипломског образовања, да планира и реализује програме сертификације, курсирања и обуке уз рад;

- да пружа консултантске академске услуге;

- проводи истраживачке и развојне активности из прописаног делокруга, као и да подржава истраживања других институција;

- да учествује у научним студијама, припрема публикације – посебно оне од важности за турске оружане снаге, као и да организује скупове на националном и интернационалном нивоу;

– да сарађује са образовним институцијама и другим научним установама и организацијама у земљи и иностранству;

– да по потреби, иницира и проводи програме обуке и образовања засноване на технологијама учења на даљину.

Академска обука на Институту за стратегијске студије проводи се кроз следеће предметне области (смерове): национална и интернационална безбедност, међународна политика, стратегија и стратегијска истраживања, управљање одбрамбеним ресурсима, ратно право.

Последипломским програмима у областима „национална и интернационална безбедност“ и „Међународна политика“ стварају се цивилни и војни експерти способни да креирају политику и предузимају одговарајуће мере заштите турских националних интереса, на основу истраживачких и развојних активности заснованих на научним подацима.

Последипломским програмима у области „стратегија и стратегијска истраживања“ стварају се цивилни и војни експерти способни да воде истраживачке и развојне активности засноване на научним подацима, познају историјске димензије стратегије, имају визије стратегија за будућност, као и стратегијски увид на глобалном и регионалном нивоу.

Последипломским програмима у областима „управљање одбрамбеним ресурсима“ стварају се цивилни и војни експерти способни да проводе истраживања о трансформацији националних и интернационалних ресурса у одбрамбене ресурсе у складу са националним интересима, као и њихово рационално коришћење.

Циљ последипломских програма у области „Ратно право“ јесте стварање експерата који схватају природу основних интернационалних правних норми, имају неопходна знања за решавање правних проблема са којима се Турска може срести у овој области, имају довољно знања да помогну у обучавању и примени норми о људским правима оквиру целовитог правног система. Такође, експерти у овој области морају бити способни да одговоре на проблеме и питања правне природе који се могу јавити у рату и при извођењу оружаних акција. Исто тако, морају познавати домене надлежности интернационалних организација када су у питању конфликти, ратови и сукоби нижег интензитета, а такође и услове и принципе правног аспекта мировних операција.

Последипломске програме образовања на Институту за стратегијске студије чине два основна нивоа: магистарске и докторске студије. Магистарске студије трају најмање четири, а највише шест семестара, што зависи од кандидата и одлуке научног већа института, док докторске студије трају шест семестара. За оба нивоа предвиђена су одговарајућа предавања и израда магистарске, односно докторске тезе. За ниво докторских студија предвиђен је и квалификациони тест.

Рад студената на савлађивању наставних садржаја организован је кроз неколико етапа. То су:

– задаци истраживања и анализе. Студенти добијају задатке да припреме истраживање или изврше анализу, како би развили способности за проналажење релевантних података и квалитетну анализу у специфицираним областима, као и доношење одговарајућих закључака на основу тога;

– писање чланака. Ови задаци постављају с са циљем да студенти стекну и развију способности за академски рад (израда писаних стручних и научних саопштења). Ради додатне стимулације Команда ратних колеца организује и годишња такмичења са дељењем одговарајућих награда. Уз то, одабрани чланци објављују се у часопису академије, а све ради охрабривања изградње научног приступа у студирању;

– израда пројеката. Предавачи задужују студенте да ураде одређене, пројекте кроз које их прате, упознају и свеобухватније оцењују њихов рад и на крају оспособљеност;

– писање теза (магистарских/докторских). Сваки студент, при завршетку магистарских или докторских студија, мора да припреми и пред комисијом одбрани свој магистарски, односно докторски рад.

Интересантно је да су услови за упис последипломских студија на Институту за стратегијске студије веома строги (и за војне и за цивилне кандидате). Тако на на пример:

– за упис докторских студија неопходно је да су претходно завршене магистарске студије;

– за упис на магистарске студије тражи се одређени просек са завршених основних студија;

– да су кандидати положили тест страног језика;

– да кандидати раније нису отпуштани са претходно уписаних сличних школовања;

– кандидати за смер „Ратно право“ могу бити само дипломирани правници;

да су регулисали војну обавезу;

– да нису симпатизери или актери нелегалних, сепаратистичких или реакционарних активности или организација;

– да воде живот по друштвено прихватљивим нормама;

– да се нису бавили и нису у вези са сумњивим бизнисом, итд.

Програм обучавања на даљину (виртуелна учионица)

Изванредни и свеприсутни технолошки развој информатичке области унапредио је и учино доступним ресурсе за обуку и образовање широком кругу корисника без обзира на њихову локацију. Као додатак традиционалним образовним методама у оквиру турских ратних колеца формирана је учионица за учење на даљину, ради пружања компјутерски подржане подршке учењу. Програмска подршка за

овај пројекат обезбеђена је набавком стандардних софтверских пакета (Digital Meeting Assistant i IBM Lotus Learning Space), одговарајућег хардвера и формацијског људства.

У оквиру синхронизоване обуке преко учионице за учење на даљину (виртуелна учионица), наставницима и слушаоцима је омогућено следеће:

- предавачи могу да поделе своје презентације предавања студентима, а студенти могу да постављају питања и у аудио-визуелном формату;
- студенти могу да комуницирају један другим преко електронске поште;
- студентима је обезбеђен приступ електронској библиотеци;
- студенти могу самотестирати своја знања коришћењем својеврсне банке питања.

Обука страних официра

На турским ратним колецима школују се и официри разних чинова из других земаља и то из: Авганистана, Албаније, Азербејџана, Бангладеша, Босне и Херцеговине, Бугарске, Француске, Грузије, Немачке, Киргистана, Македоније, Монголије, Пакистана, Републике Кореје, Сирије, Туниса, Северног Кипра, Туркменистана, Украјине и Сједињених Америчких Држава.

Овако велики број земаља заинтересованих за школовање својих официра на турским ратним колецима, указује на квалитет тих колеца и њихово респектабилно место у светским размерама. То се потврђује сваке године стално растућим интересом страних земаља за школовање својих официра на турским ратним колецима.

Квалификације са видовских ратних колеца

Знања која слушаоци стичу на турским ратним колецима видова ОС, разврстана су у 8 категорија.

1. Фундаменталне квалификације:

– спознаја суштине принципа Ататуркове реформе и њихово тумачење у светлу данашњим условима; настојање да се развију и прошире универзалне димензије његовог животног приступа пријатељима и савезницима.

2. Квалификације за задовољење оперативних захтева команди видова:

– познавање темељних концепата и принципа из домена основних функционалних области организације и рада војних команди и штабова: људство (Г-1), обавештајна подршка (Г-2), оперативни послови

(Г-3), логистика (Г-4), планови и процедуре обуке (Г-5), веза и информатичка подршка (Г-6).

– виши ниво познавања организационе структуре, перспективе развоја, задатака и принципа употребе свога вида, као и способност командовања јединицама и рада у улози штабног официра у командама тактичког и оперативног нивоа.

– да усвајање практичних знања о начину рада и функционисања главних видовских команди;

3) Квалификације за задовољење захтева на нивоу здружених (интервидовских) команди;

–изграђивање приступа за интервидовски рад; оспособљавање за превазилажење концептуалних и перцептивних разлика између видова и унапређење координације на максимални ниво, између снага у свим активностима турских ОС, ради обезбеђења ефикасности, продуктивности и синергизма.

– оспособљавање за процес планирања уз узимање у обзир карактеристичних специфичности рада и обуке различитих видова; и развој културних и интелектуалних могућности својствених профила штабног официра у здруженим командама;

– овладавање знањима из области: Кризног менаџмента, Управљања ризиком, Отклањања последица природних катастрофа (нпр. земљотреси), ангажовања војних ефектива у различитим нератним мисијама (нпр. мировне мисије у оквиру ОУН и слично) и из области ратног права;

4. Квалификације за задовољење захтева по основу ангажовања сопствених војних снага у оквиру мултинационалног ангажовања:

– основно оспособљавање за потребе службе у командама и садејства турских јединица ангажованих као део мултинационалних снага;

– досезање вишег нивоа знања о интернационалним организацијама и институцијама у области безбедности; развијање способности за тумачење актуелних догађаја у свету, у контексту предисторије тих догађаја, али и квалитетне процене о њиховом развоју;

– потпуно познавање командне структуре и организације снага НАТО-а и начела и процедура рада у оквиру НАТО-а.

5. Знања из домена међународних односа:

– развој способности размишљања на стратегијском нивоу, као и стратегијског предвиђања и планирања; висок ниво познавања историје ратовања и међународних сукоба; способност извлачења поука и закључака из дешавања у сфери међународних односа;

– познавање националне политике суседних земаља, земаља у региону, као и других земаља које су од интереса за Турску;

– потпуно усвајање и познавање сопствених националних интереса и њихова стручна одбрана у сваком погледу, у земљи и ван земље,

као и способност делања у улози обавештајног експерта (способност праћења, селекције, прибављања и анализе информација важних за сопствену земљу).

6. проширење знања потребних за квалитетније планирање:

– активни приступ благовременом информисању и праћењу стања са предвиђања појаве могућих проблема, правилан избор технике решавања проблема, агилно одлучивање у текућим и сложеним ситуацијама, дефинисање алтернативних решења за различите ситуације, као и примена одговарајућих научно-техничких достигнућа;

– пошто да су штабни официри будући команданти, неопходно је њихово оспособљавање за управљање ресурсима и ефективније и економичније планирање ангажовања ресурса.

7. Развој командантских и лидерских способности:

– обучавање за командовање, руковођење и управљање; развој карактеристика за солидарни и кооперативни наступ и рад у било каквом радном окружењу; схватање важности тимског рада;

– развијање осећаја за сарадњу, друштвено окружење и цивилно-војне односе; познавање психологије појединца и групе;

– достојно представљање Републике Турске и турских ОС у земљи и у иностранству.

8. Квалификације везане за индивидуални развој, усавршавање и приступ:

– изграђивање одговорног приступа задацима: поистовећивањем са успехом јединице и извршењем додељеног задатка обезбеђује се активан и ангажован приступ појединца, а тиме и укупно бољи резултати;

– развој способности да се, према потреби, директно и ефикасно комуницира са представницима медија и конципирају изјаве за јавност;

– развој критичког мишљења;

– напредни ниво писаног и вештине усменог изражавања, правилна употреба матерњег (турског) језика.

– способност врло брзе обраде (читање и схватање) докумената и исто тако брзе израде резимеа тих докумената, као и формирање за-кључака и коментара по њима.

– читање књига треба да буде свакодневна навика.

Квалификације са Колеца оружаних снага

На Колецу ОС слушаоци даље усавршавају и проширују знања која су претходно стекли на видовским ратним колецима, уз следећа проширења:

– у складу са оперативним захтевима турских оружаних снага, обезбеђују се неопходна знања за штабне официре за успешно извр-

шавање задатака и функција Генералштаба, Министарства националне одбране и команди видова;

– спознаја важности концепта здружених (интервидовских) операција за постизање победе на бојишту, и усвајање практичних знања о процедурама и поступцима за распоред и развој здружених снага, њихову координацију и синхронизовано дејство;

– Добро познавање концепта националне војне стратегије, плана стратегијских циљева турских ОС, и познавање оперативних процедура за процес стратегијског планирања, развоја и финансирања ОС.

– добро познавање литературе (правила, упутстава) која покрива све могуће врсте здружених и комбинованих дејстава ОС; развој способности за дораду и израду нових докумената те врсте; развој способности за изградњу нових стратегија, концепата, доктрина, тактика и техника, као одговор на нове и измењене претње националној безбедности,

– стицање знања и способности за успешно извршавање комбинованих и међународних мисија, пре свега мисија под окриљем НАТО-а, у којима учествују турске ОС.

– остваривања виших новoa информисаности о унутрашњим и спољним претњама било ком аспекту националне безбедности Турске; и оспособљавања за стратегијско управљање обавештајним обезбеђењем и проценом безбедносних претњи, ради дефинисања правца деловања за њихово неутралисање.

Квалификације са Колеца националне безбедности

Сходно основној мисији Колеца националне безбедности (едукација кандидата за највише војне и државне функције), његовом месту у систему високог војног образовања (највиши ниво), потребама и карактеристикама слушалаца (велики број цивилних лица; ангажовани на високим позицијама у државним органима), расположивом времену школовања (два семестра; уз рад), итд., знања која се стичу на овом колецу декларисана су као фундаментална. То су:

– спознаја суштине принципа Ататуркове реформе и њихово тумачење; настојање да се развију и прошире универзалне димензије Кемаловог животног приступа пријатељима и савезницима.

– стицање неопходног ниво информисаности о националној политици и главним домаћим проблемима, и развијање способности за рационално решавање тих проблема;

– упознавање концепата који третирају националну безбедност;

– постизање вишег нивоa знања о интернационалним организацијама и институцијама; развијање способности формирања ставова о актуелним догађајима у свету, узимајући у обзир предисторију тих догађаја, садашње околности и могући ток развоја тих догађаја у будућности;

- спознавање везе између догађаја у интернационалном окружењу и националног интереса; оспособљавање за подршку акција које се у тим ситуацијама предузимају ради доприноса националном интересу;
- стицање неопходних знања из области: кризни менаџмент, управљање ризиком и невојне (нератне) операције;
- развијање способности за стратешко размишљање, до напредног нивоа; оспособљавање за ефикасно проналажење и селекцију релевантних информација и њихово коришћење у доношењу одлука;
- упознавање са поступцима и процедурама за припрему ванредног стања и планирањем ратних припрема;
- спознавање чиниоца националног потенцијала и њихов утицај на националну безбедност.

Закључак

Систем високог војног образовања у Републици Турској: врло је развијен. Постоје два општа правца последипломског усавршавања. Први правац, са аспекта хијерархије, чине три нивоа усавршавања: студије на видовским ратним колеџима, затим на Колеџу ОС и на Колеџу националне безбедности. Други правац обухвата магистарске и докторске студије на Институту стратешких истраживања.

Војно образовање је веома цењено и признато у земљи посебно са аспекта дугорочних потреба не само ОС, већ и државног апарата у целини, за који школује део кадра. Признато је и у свету, посебно у ширем региону отворено је за сарадњу и адаптибилно у односу на промене и нове изазове.

Пред тога, систем високог војног образовања је савремен јер прати и користи резултате научно-технолошког развоја.

Исто тако, доприноси компатибилности турских ОС у различитим међународним војним интеграцијама. Са аспекта резултата које остварују његови кадрови ефикасан је и сврсисходан.

Може се закључити да би искуства, начин организације и рада високих војних школа у Републици Турској могла бити од користи у будућем развоју и организацији наших високих војних школа у Војсци СЦГ, уз уважавање наших специфичности и богатих искустава.

Литература:

1. Часопис „Војска“, број 700 од 30. 06. 2005.
2. Информације о турском високом војном школству са Интернета.